1852. №. 24.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

DINGSDAG, 23 MAART.

Deze Courant kost in het ½ jaar *f* 1-60, buiten Assen vrachtvrij *f* 1-75; de advertentiën van 1-5 regels *f* 1 en voor iederen regel meer 15 cent bij elke plaatsing, behalve 35 cent zegelregt. - Boekaankondigingen 20 pct. rabat. - **NB.** Advertentien voor de 1e bladz. kunnen Maandags en Donderdags uiterlijk tot **6**, die voor de 4e bl. tot **10** ure 's avonds aangenomen worden.

Bij deze Courant wordt een **BIJVOEGSEL** uitgegeven.

De Commissaris des Konings in de Provincie Drenthe,

Brengt ter kennis van de Miliciëns der ligting van 1847 voor deze Provincie, dat zij hunne PASPOORTEN kunnen ligten bij de Besturen der Gemeenten, voor welke zij zijn in dienst gesteld.

De Commissaris des Konings voorn.,
Assen, Bij afwezigheid van Denzelven,
20 *Maart* 1852. *Het Lid van Gedeputeerde Staten*, VOS.

Achtervolgens artikel 3 van Zijner Maj. besluit d.d. 6 Januarij 1831 no. 68 (S.B. no. 2), heeft Zijne Exc. de Minister van Financien, bij resolutie van den 18 Maart jl. no. 104, bepaald de prijzen, het opgeld daaronder begrepen, waarvoor de collecteurs, splitters en debitanten der Staats-Loterij de loten en gedeelten van dien, voor de vierde week der trekking van de laatste klasse der 216de Loterij, beginnende op maandag den 22 Maart 1852, zullen mogen uitgeven, te weten:

Bij verkoop: Geheele loten *f* 75. Halve *f* 37.50. Vijfde *f* 15. Tiende *f* 7.50 Twintigste *f* 3.75.

Wordende den belanghebbenden bij deze herinnerd, dat, bij voornoemd art. van Zr. Ms. besluit, uitdrukkelijk is vastgesteld, dat de collecteurs, splitters en debitanten gehouden zijn, om zich naar die prijsbepaling te regelen, en dezelve gedurig ter inzage voor het publiek beschikbaar te hebben.

Assen, 20 *Maart* 1852.

De Commissaris des Konings in de Provincie Drenthe, afwezig,
Het Lid van Gedeputeerde Staten, VOS.

Burgemeester en Wethouders der Gemeente Assen,

Gelet hebbende op de circulaire van den Heer Ingenieur Verificateur van het Kadaster te Groningen d.d. 6 Maart j.l. no.253, noodigen de belanghebbenden uit, om, indien zij aanmerking mogten hebben op de bijwerking der Kadastrale stukken over 1852, die aan hen op te geven.

En zal deze worden opgenomen in de *Drentsche* en *Asser Courant* en afgelezen en aangeslagen.

Assen, 15 *Maart* 1852.

Burgemeester en Wethouders voorn., G. P. SERVATIUS, *l. B.*
Van wege Dezelve, KIJMMELL.

Nederland.

21 *Maart.* In de zitting van de Tweede Kamer van 18 dezer is het ontwerp van wet nopens het zegel met 47 tegen 7 stemmen aangenomen. Volgens deze wet zal het zegelregt voor de dagbladen een halve cent voor de eerste 15 vierkante palmen en een halve cent voor elke tien vierkante palmen daarboven of gedeelten van dien bedragen, terwijl de bijvoegsels daarbij zijn vrijgesteld, voor zoover ze niets anders bevatten dan het verhandelde bij de Staten-Generaal, de Provinciale Staten en de Gemeente-besturen of stukken aldaar opgemaakt of ingekomen. Den volgenden dag is het wets-ontwerp tot wijziging en aanvulling der bestaande wetten op het regt van patent met 45 tegen 11 en dat tot wijziging van den vrijdom van den accijns op het binnenlandsch gedisteleerd met 43 tegen 12 stemmen aangenomen. De heer *Upeij*, benoemd tot Advocaat Generaal bij het Hof van Friesland, heeft daardoor opgehouden lid der Kamer te zijn. Naar men zegt, zal hij zich niet weder verkiesbaar stellen.

— Volgens een rapport van den Luitenant-Kolonel, waarnemenden Resident van Palembang en militairen Kommandant aldaar, van 6 Jan. jl. was de staat van zaken in die residentie, met uitzondering van de afdeeling Ampat Lawang, de zetel van den opstand, in zooverre verbeterd, dat die bevelhebber zich van Tebing Tingie naar de hoofdplaats Palembang had kunnen begeven, ten einde gedurende den regentijd aldaar te verblijven. De voorgenomene expeditie naar de Ampat Lawang werd echter volstrekt noodig geacht, ten einde de woelingen voor goed te bedwingen, en zou in het laatst der maand Maart worden ondernomen. In verband daarmede werden twee compagniën infanterie naar Benkoelen gezonden, ten einde van daaruit mede in de Ampat Lawang te dringen en inmiddels de eerstgemelde afdeeling te bevrijden van den overlast van rooverbenden, die zich van tijd tot tijd uit de laatste aldaar vertoond hebben. Een bijzondere brief meldt nog, hoe bezwaarlijk een togt is in het Palembangsche. De verschroeijende hitte is verderfelijk voor de Europeanen, verderfelijker dan de vijandelijke aanvallen. Te Tebing Tingie liggen dan ook verscheidene Officieren ziek, en is o.a de Kapitein *Lindeman*, die weldra dacht te repatriëren, overleden.

— Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft zich naar Dresden begeven. Zijne reis heeft met de staatkunde niets gemeens en alleen een familie-bezoek ten doel.

Buitenland.

21 *Maart.* De Prins-President der Fransche Republiek heeft bij decreet de begrooting voor het loopende dienstjaar vastgesteld. De uitgaven zijn geraamd op 1503 en de ontvangsten op 1450 millioen francs. Het tekort á 53 millioen zal door beperkt gebruik van toegestane credieten en, zoo men hoopt door vermeerdering van ontvangsten worden gedekt. Het inkomen voor het Hoofd van den Staat is niet in het budget begrepen. De Senaat zal dat vaststellen. De voltooijing van het werk aan het Louvre is gedecreteerd en zal 26 millioen francs kosten. Dit jaar zullen daarvoor reeds 2 millioen worden aangewezen. De nieuwe gebouwen zullen dienen tot een locaal voor tentoonstellingen, voor de ministerien van binnenlandsche zaken en policie, voor de telegraaf-administratie, de nationale drukkerij en tot kazernen voor eene voldoende krijgsmagt. Het budget voor 1853 zal ter beoordeeling van de wetgevende magt worden gesteld. Men verzekert vrij bepaald eene vermindering van het leger. De een stelt die op 50,000 - de andere op 100,000, ja een derde zelfs op 150,000 man. De verwezenlijking daarvan zou voor Frankrijk en voor geheel Europa eene tijding van het grootste belang zijn. De heer *Bocher*, de trouwe aanhanger van de familie *Orleans*, is in appel door het Hof tot 1 maand gevangenisstraf veroordeeld, doch de boete, hem opgelegd is tot 200 fr. verminderd. Men zegt dat de heeren *Cavaignac* en *Carnot*, voor het hun opgedragen mandaat als volksvertegenwoordigers zullen bedanken. Ook de Legitimist *de Kerdrel*, in Bretagne gekozen, zou dit voorbeeld volgen.

22 *Maart.* Het Engelsche Ministerie heeft verklaard, dat het Parlement zoo spoedig mogelijk zou ontbonden worden. De inschrijvingen ten behoeve der vereeniging tegen het herstel der korenwetten waren 18 dezer tot 62,318 ponden sterling geklommen. — Men had gemeend, dat de nieuwe Keizer van China de verspreiding van het Christendom in dat uitgebreide rijk zou begunstigen; dit is geenszints het geval; veeleer zijn de hindernissen vermeerderd, sedert de nieuwe Keizer aan het bestuur is gekomen; in Chusan o.a. zijn, om eene onbekende reden, de kleine kapellen, welke de R. Catholijken aldaar hadden, door de bevolking omvergehaald en de Christenen aan allerhande vervolging blootgesteld.

Verkorte berigten.

21 *Maart.* H.M. de Koningin-weduwe, vergezeld van Z.K.H. Prins *Hendrik*, heeft haar jaarlijksch bezoek op den 17 dezer (den sterfdag van Z.M. *Willem II*) in den vorstelijken grafkelder, in de Nieuwe Kerk te Delft, gebragt; na eenige oogenblikken in dezen vertoefd te hebben, zijn de vorstelijke personen naar 's Gravenhage teruggekeerd. — Op het twaalftal voor de vacante Predikantsplaats te Edam is o.a. ook gebragt de heer *J. Alingh Prins*, Predikant

te Kampereiland. — Buiten de Heerepoort te Groningen is bij het graven in de buitenwerken een steen of vlint gevonden, welks zwaarte men op 15000 ponden schat. Er naast ligt een andere in aanwas. — In de vorige week is in Friesland wederom last gegeven tot het dooden van 88 runderen ter zake der longziekte: totaal, sedert 17 Dec. 1849, 4163. — Van eene weduwe te Augustinusga, die negen kinderen had, zijn acht, allen ongevaccineerd, opvolgelijk door de kinderziekte aangetast en is het jongste daaraan overleden; alleen de oudste, die in zijne jeugd gevaccineerd was, is verschoond gebleven, niettegenstaande hij altijd bij en om de zieken was. — Door den Raad van Steenwijk is tot Secretaris benoemd de heer *A. H. Voetelink*, Rijksveearts aldaar. — De nieuwbenoemde leden van den Franschen Senaat kunnen tegen 29 e.k.. den dag hunner in functie treding, niet allen in hun rijk officiëel costuum verschijnen. De kleedermakers zien er geen kans toe. Een hunner zeide: »De President doet zijne zaken, ik de mijne. Een Senaat zamenstellen - dat gaat. Decreten te nemen - is niet moeijelijk, maar geborduurde kleederen te vervaardigen, dat mag toch geen knoeiwerk zijn!" — De Weener dagbladen deelen ter waarschuwing van het publiek eene nieuw ontdekte gaauwdievenindustrie mede, die bij de thans bijna overal ingevoerde franco-portzegels welligt elders navolging zou kunnen vinden en derhalve wel een »zegt het voort" verdient. De zaak komt hierop neder: Een Weener *Chevalier d'industrie* heeft in veel gelezen dagbladen aanvragen geplaatst, nu eens om een boekhouder, dan om een docent enz., op zeer voordeelige conditiën. Hij verzocht hen, die in aanmerking wenschten te komen, zich franco te adresseren en een franco-portzegel in hun brief te sluiten, ingeval zij prijs stelden op nadere inlichtingen zijnerzijds Het spreekt van zelf, dat ieder sollicitant, en de hooge salarissen lokten velen uit, aan de opgegeven voorwaarde voldeed. Zoo verkreeg de schrandere uitvinder van dezen kunstgreep dagelijks een niet onaardig sommetje franco thuis in deugdzame geldige portzegels. — Als een staaltje, hoe het o.a. met de veel besproken en vaak hoog geroemde humaniteit op Amerikaanschen bodem gesteld is, verhaalt een reiziger, dat men in Kentucky de tuchthuisboeven met een chemisch vocht, dat alle mogelijke waschmethodes weerstaat, de neus zwart verft, om hen, mogten ze ontvlugten, altijd en overal te herkennen. — 22 *Maart.* Uit Amersfoort wordt berigt, dat er concessie is aangevraagd tot het aanleggen van een spoorweg van Utrecht over Amersfoort naar Zwolle. — Uit het Kanton Onderdendam zijn 8 dezer 15 personen naar N. Amerika verhuisd, 24 anderen maken zich gereed hen te volgen. — In 1851 zijn in de Zuider- en Goudzee gevangen 67 millioen stuks ansjovis en 19 millioen haringen, die, te Monnickendam aangebragt, voor *f* 237-000 verkocht zijn. — In een dezer dagen van wege de Policie verspreid signalement van een persoon is vermeld, dat „het gegrond vermoeden bestaat dat deze persoon zeer verdacht is." — De Hooge Raad heeft in eene zaak van het burgerlijk bestuur te Colijnsplaat tegen de diaconie aldaar, beslist, dat art. 13 der wet van 1818 niet van toepassing is, wanneer er geen verschil bestaat over de armlastigheid, maar een burgerlijk bestuur, op de weigering van een armbestuur, een behoeftige bedeelt en daarna de kosten van het Armbestuur terugvordert. — Te Mirns (Friesland) is jl. zondag eene boerenbehuizing afgebrand, waarbij 42 runderen en 4 paarden omkwamen. — Een hoog bejaard man, die op eene vorstelijke wijze bij St. Cloud leefde, is onlangs overleden, en heeft zijn groot vermogen op eene wijze verdeeld, welke vele moeijelijkheden zal veroorzaken. Hij heeft o.a. een legaat gemaakt van 200.000 fr. om te verdeelen onder al de personen, die in de laatste jaren als huurders in eene zijner huizen gewoond hebben. — De sergeant-Majoor *Boichot*, ex-volksvertegenwoordiger van Frankrijk, gaat naar Brazilie, om als Kolonel bij bij het leger daar in dienst te komen. — *Kossuth* wordt binnen kort weder te Londen verwacht.

Assen, 19 Maart.

Men verneemt, dat HH. Gedeputeerde Staten van dit gewest, op een adres van *L. W. Steenbergen* en andere kuipers te de Wijk en Koekange, verzoekende, dat te de Wijk een geschikt persoon tot ijker der boter- en honigvaten moge worden benoemd, na den ijker der boter- en honigvaten te Meppel te hebben gehoord, hebben bepaald, dat deze zich om de 14 dagen en wel op maandag te de Wijk en Koekange zal moeten vervoegen tot het ijken en branden van het vaatwerk, zonder meerdere vergoeding dan het daarvoor bepaalde ijkloon.

— Door het Provinciaal Geregtshof van Drenthe, in raadkamer vergaderd, zijn naar de openbare criminele teregtzitting verwezen, drie personen van Haulerwijk, onlangs hier gevankelijk binnengebragt, ter zake van het wegnemen van worsten uit de gelagkamer van de wed. *van der Meulen*, Kasteleinesse te Westervelde.

— In den morgen van 17 dezer omstreeks elf uur is er brand ontstaan in eene woning van *Roelof Nijzing* te Anholt, gemeente Ruinen, bewoond door deszelfs zoon *Jan Luckies Nijzing* en vrouw; het huis en de schuur zijn geheel afgebrand; doch het vee en de meubelen zijn behouden geworden, behalve dat een bed met toebehooren en eenige kleedingstukken zijn verbrand. De brand is in de schuur of het achterhuis ontstaan, zonder dat men de oorzaak weet; er bestaat geene reden, om aan kwaadwilligheid te denken. Het huis was tegen brandschade verzekerd. Als eene bijzonderheid kan gemeld worden, dat voor omstreeks 40 jaren op dezelfde plaats ook reeds een huis is afgebrand.

— Te Meppel bedraagt, blijkens de deswege opgemaakte lijsten, het aantal kiezers voor leden van de Tweede Kamer en van de Provinciale Staten (census *f* 36.-) 249, voor leden van den gemeenteraad (census *f* 18.-) 352, en voor leden van de kamer van koophandel (census *f* 15.-) 67. (*Mepp. Ct.*)

— De Veendirectie te Hoogeveen heeft het graafloon, turven, en vuren bepaald, als volgt: 1ste soort of nieuwe werk: Het graafloon op *f* 5.75. Laagten turf het turven op *f* 0. 90. Het vuren op *f* 0.70. Hoogten turf het turven op *f* 0.85. Het vuren op *f* 0.75. 2e soort of oude werk: Het graafloon op *f* 5.22½. Laagten turf het turven op *f* 0.85. Het vuren op *f* 0.75. Hoogten turf het turven op *f* 0.80. Het vuren op *f* 0.60. 3de soort: Hoogten turf van de tweede soort in het lage op *f* 5.00. Het turven op *f* 0.80 en het vuren op *f* 0.60.

* *Peize*, 19 *Maart.* In de gepasseerde week zijn te Zevenhuizen bij *Pieter Hummel* wederom twee runderen aan de longziekte lijdende afgemaakt. Het vleesch van deze twee is in consumtie gebragt.

* *Hoogeveen*, 21 *Maart.* Heden zijn alhier in de voormiddags-Godsdienstoefening door Ds. *de Holl* een twintigtal jongelieden van beider kunne als leden bij de Hervormde Gemeente, op eene plegtige wijze, bij gelegenheid der voorbereiding voor het Heilige Avondmaal bevestigd, nadat zij in de afgeloopene week hunne belijdenis hadden afgelegd, die zoo bij Z.W.Eerw. als bij Ds. *Jonquière* het onderwijs hadden ontvangen. Voorts is dezen morgen in de nieuw gestichte kerk der Hervormden in het Hollandsche Veld het eerste huwelijkspaar door Ds. *Jonquière* alhier kerkelijk ingezegend.

* *Lhee* 21 *Maart.* Heden achtermiddag nam de onderwijzer *Zoer* afscheid van zijne aan hem toevertrouwde jeugd. Aandoenlijk was het te hooren, de toespraak, welke de onderwijzer aan zijne geliefde schooljeugd, die hij gedurende zes jaren had onderwezen, rigtte, aandoenlijk de woorden van twee der oudste leerlingen, uit naam van de overigen gesproken, waarbij den onderwijzer een fraaije gouden vingerring werd overhandigd. De school kon de zamengevloeide menigte niet bevatten.

* *Meppel*, 22 *Maart.* Het zal den lezers van dit blad wel niet onaangenaam zijn, eens te weten, welke Predikanten sedert de reformatie te Meppel hebben gestaan; wij laten dus hier eene naamlijst dier heeren volgen, welke lijst ons door eene vriendelijke hand is geworden, die dezelve van 1796 af heeft vervolgd: *Tiemen Jansen*, 1602. — *Thems Ab. Aschenberg*, 1618. — *Simon Johannes Philocus*, in 1701 afgezet. — *Johannes van Apeldoorn.* — *Jacobus Monkeries.* — *Hendrikus Ponntanus.* — *M. Nijhof.* — *Sacharias Spies*, vertrokken naar Hasselt. — *L. de Beveren*, vertrokken naar Hoorn, in 1712. — *Hendrikus Horstenius*, 1716. — *Harmanus Hubert*, 1725. — *Gerhardus Albertus van Riemsdijk* (collatie), beroepen in 1761, overleden in 1805. — *Christianus Hendrikus Hein* (gemeente), beroepen in 1766, overleden in 1813 te Lage. — *Gerhardus Smit* (gemeente), beroepen in 1796, overleden in December 1815. — *Timon Slot* (collatie), beroepen in 1806, vertrokken in 1816 naar Embden (Oostvriesland) — *J. R. Bottichius Meurs* (coll.), beroepen in 1816, vertrokken in 1821 naar Hoogeveen. — *Georg Hendricus Hein* (gemeente), beroepen in 1817, vertrokken in 1821 naar Kampen. — *Alexander de Koning* (coll.), beroepen in 1821, overleden in 1827 te Meppel. — *J. Lulofs* (gemeente), beroepen in 1822 (emeritus), in 1850 vertrokken naar Raalte (Overijssel). — *J. Dermout* (coll.), beroepen in 1827, vertrokken in 1830 naar Schiedam. — *H. van Heijningen* (coll.), beroepen in 1830, overleden in Februarij 1851. — De beide thans hier staande Predikanten zijn: *A. W. Kamp*, beroepen (door de gemeente) in 1850 en *H. Uden Masman* (collatie) in 1851.

* Door den landbouwer *Hendrik Gelmers van Noord* van de gemeente Nijeveen zijn hier vertoond nieuwe aardappelen, op den kouden grond door hem verbouwd, welke reeds eene behoorlijke dikte en eenen goeden smaak hadden.

In de vergadering van den Raad der gemeente Assen van 18 dezer, waarin alle leden behalve de heeren *Oosting* en *Gratama* tegenwoordig waren, is onder anderen:

a). Goedgekeurd met algemeene stemmen de voorwaarden van aanbesteding van het herstel en onderhoud der wegen in de gemeente gedurende 1852, welke voorwaarden twee dagen ter visie van de leden hebben gelegen;

b). Ingewilligd het verzoek van *H. van Dalen* om vergunning tot oprigting eener leerlooijerij op perceel sectie A. no. 724, en zulks met 5 tegen 2 stemmen, hebbende de heeren *Berling* en *Carsten* zich van stemming onthouden, omdat niet kon worden opgegeven, hoever de fabriek van de naastgelegene huizen zou komen te staan. Vooraf had de heer *Bertling* voorgesteld, om de stukken aan Burg. en Weth. te renvoijeren, ten einde dit punt toe te lichten, doch dit voorstel is met 5 tegen 4 stemmen verworpen.

c). Besloten met 6 tegen 3 stemmen, overeenkomstig het voorstel van Burg. en Weth., om de aangelegenheid van de gehoudenheid der ingezetenen tot het vegen der straten voor alsnog op den tegenwoordigen voet te laten, en Burg. en Weth. te magtigen tot de verpachting van het schoonhouden van die gedeelten der straten, waarvoor vroeger door de stad is gezorgd; de heeren *Carsten* en *Stoker* hebben aanteekening verzocht, dat zij tot dit besluit niet hebben medegewerkt.

d). Ten aanzien van het besluit van H. H. Gedeputeerde Staten, waarbij wordt verklaard, dat dezelve hunne goedkeuring niet kunnen hechten aan 's Raads besluit tot afschaffing der broodzetting, is, nadat eenige leden hadden betoogd, dat Gedeputeerde Staten eigentlijk niet bevoegd zijn, om het door den Raad genomen besluit goed of af te keuren, omdat het Koninklijk besluit van 15 April 1843 (Staatsblad no. 13) niet als grondwettig is te beschouwen en in allen gevalle de broodzetting is gegrond op eene door den Raad uitgevaardigde keur, die ook door den Raad buiten werking kan worden gesteld, is verworpen met 5 tegen 4 stemmen het voorstel van Burg. en Weth., om dit onderwerp door eene commissie uit den Raad te doen onderzoeken, en is, op voorstel van den heer *Goedkoop*, met 7 tegen 2 stemmen besloten, de broodzetting, vermits dezelve aanleiding geeft tot ongeoorloofde praktijken en ze de concurrentie belemmert, af te schaffen, met bepaling, dat daarvan aan H. H. Gedeputeerde Staten geene kennis zal worden gegeven, omdat het boven omschreven Koninklijk besluit is ongrondwettig en uit dien hoofde hunne goedkeuring niet behoeft te worden gevraagd.

e). Vastgesteld eene verordening nopens het heffen van leges ter gemeentelijke Secretarie;

f). Ten aanzien van de adressen van *K. J. Prakken* en *J. Brakkema*, houdende verzoek om vergunning tot het in werking brengen van snikken tusschen Assen en Meppel, die dagelijks om den middag van deze plaatsen zouden vertrekken, is besloten, magtiging van H. H. Gedeputeerde Staten te vragen, om deze aangelegenheid, onder goedkeuring van H E.G.A. met het gemeentebestuur van Meppel te regelen;

g). Gelezen zijnde eene missive van Burg. en Weth., houdende, ter voldoening aan 's Raads verlangen, nadere mededeelingen ter wegneming der bezwaren, geopperd tegen de vaststelling der rekening en verantwoording van de gemeentelijke administratie over 1850, speciaal ten opzigte van *f* 500 voor kosten der procedure, door de stad gevoerd tegen den heer *E. A. Smidt*, en waarin de stad getriumpheerd heeft, betaald zonder dat het mandaat door eenige rekening is gestaafd, terwijl Burg. en Weth. te kennen gaven, dat zoodanig stuk niet kan worden overgelegd doch desniettemin voorstelden, om de rekening en verantwoording goed te keuren, wordt het voorstel van Burg. en Weth. met 6 tegen 1 stem verworpen, en op voorstel van den heer *Goedkoop* mede met 6 tegen 1 stem besloten te verwerpen eene uitgaaf van *f* 1.05, op de kosten van het burg. Armbestuur, als door geen bewijsstuk gestaafd, en de uitgaaf van de bovenbedoelde *f* 500, als niet gejustificeerd, en, na aftrek dezer posten, de rekening vast te stellen in ontvang op *f* 25561.65½ en in uitgaaf op *f* 22523.80;

h). Op voorstel van Burg. en Weth. is voor het loopende jaar *f* 150 beschikbaar gesteld voor een tweeden klerk, ten einde den Secretaris in staat te stellen, het schrijfwerk geregeld af te doen;

i). Gelezen eene resolutie van H.H. Gedeputeerde Staten, houdende kennisgeving, dat Z.M. H.ds. beslissing omtrent het invoeren, wijzigen of afschaffen van plaatselijke belastingen heeft verdaagd tot het einde der maand Julij e.k. en gevende H.E.G.A. daarbij in overweging, om vooreerst den hoofdelijken omslag tot het daarvoor thans gewettigd bedrag uit te schrijven, en om voor het loopende jaar geene opcenten op de hoofdsom der rijks personele belasting naar de huurwaarde der perceelen te heffen, vermits in Julij de tijd te ver verstreken zal zijn, om die opcenten op de betrekkelijke kohieren te brengen, is tegen het voorstel van Burg. en Weth., om den hoofdelijken omslag te verhoogen, besloten, aan Burg. en Weth. op te dragen, om te overwegen, door welke middelen de verhooging van den omslag zal kunnen worden vermeden, met aanbeveling, om, zoo noodig, bij Ged. Staten te bewerken, dat de voorgestelde verhooging van de opcenten op de personele belasting zijn beslag erlangt;

k). Ten aanzien van de verzoeken van de trekschuitenschippers *Geerts* en *Beijer*, om te 9 in plaats van te 8 ure 's morgens te vertrekken, ten einde om half vijf uur 's namiddags aan te komen, is besloten, van H.H Ged. Staten de vereischte magtiging aan te vragen, ten einde, onder goedkeuring van H.E.G A., deze aangelegenheid met het gemeentebestuur van Meppel te regelen; de heer *Goedkoop* heeft zich van de stemming over dit onderwerp onthouden;

l). Gelezen eene resolutie van H.H. Ged. Staten, houdende kennisgeving, dat dezelve hunne goedkeuring niet kunnen hechten aan 's Raads besluit, waarbij *f* 400 aan de Israëlitische gemeente is verleend als schadeloosstelling, voor eene eerst gegevene en later teruggenomene kerkplaats, is, op voorstel van den heer *Goedkoop*, met 6 tegen 3 stemmen besloten, bij den Koning voorziening te vragen tegen de beschikking van Ged. Staten, onder overlegging der betrekkelijke stukken; zijnde tevens bepaald, dat de redactie van het daartoe strekkend adres zal worden opgedragen aan eene commissie, die door den Voorzitter is zamengesteld uit de heeren *Grevelink*, *Cohen* en *Goedkoop*.

HET DRENTSCHE GENOOTSCHAP TER BEVORDERING VAN DEN LANDBOUW.

Eerstdaags is er weder vergadering, en zullen de wetten des Genootschaps worden herzien. Wij nemen de vrijheid, eenige aanmerkingen op 't ontwerpen concept aan 't oordeel der leden te onderwerpen. Art 2, 1°. Zou het niet nuttig zijn, onder de middelen ter bereiking van het doel, op te nemen 't oprigten van bibliotheken van landbouwkundige geschriften, en daarom art. 2 § 6 aldus te stellen: „Door het lezen van over den landbouw handelende „geschriften en 't oprigten van bibliotheken hiervan, bij » het Hoofd-Bestuur zoowel als bij de afdeelingen? . . .

2°. Zou het doel niet beter bereikt kunnen worden, door 't oprigten van eene afdeeling in *iedere* gemeente, waar men een *genoegzaam* aantal leden kan vereenigen, dan door eene splitsing in 4 districten? — Onzes inziens levert dit o.a. de navolgende voordeelen: *a).* dat er op twee plaatsen een Bestuur zal zijn, 't welk speciaal de belangen des genootschaps en de vermeerdering van 't aantal leden in zijnen kring kan en zal bevorderen; *b).* dat de vergaderingen getrouwer zullen bijgewoond worden, dan op meer afgelegene plaatsen; *c.* dat er meer bibliotheken van werken over den landbouw opgerigt en meer modelwertuigen verspreid zullen worden. — Men zal alsdan art. 3. 4 en 8 dus dienen te stellen: Art. 3. Ter bevordering van 't doel des genootschaps zal in iedere gemeente der provincie, zoodra er zich 10 leden bevinden, eene afdeeling van hetzelve worden gevestigd. — Art. 4. De leden uit eene gemeente, welke geene 10 leden bevat, worden vereenigd met eene naburige afdeeling. — Art. 8. Het Bestuur van eene afdeeling, minder dan 20 leden tellende, bestaat uit 3, en meer leden bevattende, uit 5 personen enz.— Art. 38. Bij eene inrigting als voren omschreven, gelooven wij, zal 't aantal leden aanzienlijk toenemen, althans in deze gemeente, waar nu 3 a 4 leden zijn, zouden, op die wijze ingerigt, wel een 20 a 35 te vereenigen zijn en art. 38 zou alsdan wel zooveel gewijzigd kunnen worden, dat de helft der contributie werd afgestaan aan de afdeelingen, dan zou ieder in zijnen kring wat meer kunnen doen.

B. T.

Correspondentie.

Een geabonneerde uit Coevorden vraagt, wat moet de politie doen tegen iemand, die elken dag straatoploopen veroorzaakt, niemand, zelfs de fatsoenlijkste menschen niet ongemoeid laat, hen op klaar lichten dag beleedigt, op deuren slaat en dit met allerlei beschimpingen doet vergezeld gaan.

Schouwburg te Assen,

in de nieuwgebouwde zaal van *J. B. Schut*, onder directie van den Heer *Rosenveldt.*

AFSCHEIDS-VOORSTELLING,

op Donderdag, 25 Maart 1852,

DE LASTERAAR,

TOONEELSPEL in 5 BEDRIJVEN.

NA H[illegible]

zullen door Mejufvrouw [illegible], geboren *Rosenveldt*,

ter gelegenheid dezer Afscheids-voorstelling, eenige dichtregelen worden voorgedragen.

Aanvang te **HALF ZEVEN** uur.

Wordt bekend gemaakt, dat de driemaandelijksche collecte langs de huizen voor de Armen der Hervormde Gemeente zal worden gehouden in deze week.

Assen,
22 *Maart* 1852.

E. K. J. BERTLING,
Boekhouder-Diaken.

Gisteren avond, omstreeks tien uur, ontsliep zacht en kalm, na eene kortstondige, doch hevige ziekte, tot mijne en mijner kinderen bittere droefheid, mijn dierbare Echtgenoot *Willem van der Vegt*, Landmeter der 1e klasse bij het Kadaster, in den ouderdom van ruim 54 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim 22 jaren, mij nalatende één behuwd zoon en zeven kinderen, waarvan het jongste nog geen 17 maanden oud is.

Assen, 15 *Maart* 1852.

Wed. W. V. D. VEGT, geb. H. J. MERJENBURGH.

Eenige kennisgeving.

Assen, 20 *Maart*, 1852. Heden overleed ons Kindje *Rolina Maria*. Voor bijna anderhalf jaar ons gegeven, werd het thans terug genomen.

A. W. VAN HOLTHE TOT ECHTEN,
M. L. VAN HOLTHE TOT ECHTEN, geb. HORA BUMA.

Drouwenermond, gemeente Borger, vacant. **ONDERWIJZERS** van minstens den derden rang worden uitgenoodigd, de vereischte bewijzen vóór den 1 April vrachtvrij te zenden aan het Bestuur der gemeente Borger. De voordeelen, aan dezen post verbonden, zijn opgegeven in de N. Bijdragen van Februarij j.l.

De ondergeteekende maakt bij dezen aan zijne geëerde begunstigers bekend, dat hij eenige zeer moderne **PENDULES** heeft ontvangen en ruim is voorzien van **ZWITSERSCHE KLOKKEN** van f 3 tot f 30, van de beste kwaliteit, alsmede van Heeren en Dames **ANKER- en CILINDER-HOROLOGIEN**, tot zeer billijke prijzen. Verzoekt beleefdelijk een ieders gunst en belooft eene prompte bediening.

Assen, 22 *Maart* 1852.

J. R. TINHOLT.

MINISTERIE VAN JUSTITIE.
PROVINCIE DRENTHE.

AANBESTEDING.

Op maandag den negen en twintigsten Maart des jaars 1852, des middags ten 12 uren, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de Provincie *Drenthe*, of, bij deszelfs afwezigheid door een der Leden van de Gedeputeerde Staten, in bijzijn van den waarnemenden Hoofd-Ingenieur in voornoemd Gewest, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te *Assen* worden aanbesteed:

Het doen van eenige **VERNIEUWINGS- en HERSTELLINGSWERKEN** aan het VEREENIGD HUIS VAN ARREST EN JUSTITIE te *Assen*, met de LEVERANCIE van alle daartoe benoodigde **MATERIALEN**.

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het bestek der bovengemelde aanbesteding zal, boven en behalve aan het locaal van het Ministerie van Justitie, en aan dat van het Provinciaal Bestuur der Provincie *Drenthe*, te *Assen* ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaatswerken in gemelde Provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende twee dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco gedaan worden, en voorts nadere informatiën te bekomen zijn bij den waarnemenden Hoofd-Ingenieur *Brunings* en den Ingenieur *Mazel*, beiden te *Assen*.

De Minister van Justitie,
V. ROSENTHAL.

AANBESTEDING

BIJ INSCHRIJVING MET GESLOTEN BRIEFJES

van het **BOUWEN** van eene WONING met BAKKERIJ te Oudemolen, gemeente Vries, met de levering der MATERIALEN, waarvan de voorwaarden en de teekening voorliggen bij den Kastelein *Zondag* te Zuidlaren, en waarover tevens nadere inlichtingen zijn te bekomen bij *W. Sikkens* aldaar, zullende de inschrijvingen uiterlijk den 30sten Maart e.k. bij den Heer *J. Homan* te Groningen moeten worden bezorgd.

De marktgenooten van Eisinge, Huisinge, Ikinge en Hiddinge waar in de gemeente Roden, zijn voornemens op dingsdag den 30 Maart 1852, des voormiddags te elf ure, ten huize van *Harm Schuring* te Roden, ten overstaan van den Notaris *van Lier*, publiek te verkoopen, p.m. 30 bunders **BOVENVEEN, ONDERGROND** en **VELDGROND**, gelegen op het Zulter Hoogeveen, gemeente Roden.

H. H. VAN LIER.

Op woensdag den veertienden April zal te Coevorden publiek worden verkocht een **HUIS**, staande en gelegen aan de Markt aldaar, waarin sedert vele jaren met goed gevolg het bedrijf van KASTELEIN is uitgeoefend, met de daarbij behoorende **SCHUUR** en **TUIN**, in eigendom toekomende aan *H. Vinke* en kinderen. Informatiën zijn te bekomen bij

Mr. A. SLINGENBERG,
Notaris.

Burgerlijke Stand.

ASSEN, 14 — 21 *Maart*. *Ondert.*: H. van Vriesland met H. Polak. — *Geh.*: J. Veurman met L. Kloek. — *Bev.*: A. R. Mulder, geb. Hazewinkel, van z.; A. Bartelts, geb. Weersing, van d. — *Overl.*: Jantien Enting, ruim 50 jaren; G. Thiessing, ruim 53 j.; 1 levenloos kind van het m. g., geb.

MEPPEL, 12 — 19 *Maart*. *Geh.*: G. J. Warmink en H. Pasman — *Bev.*: G. Post geb. Meinen, van z.; J. Rot- [illegible] — *Overl.*: G. Bijleveld, wed van H. Brandligt, 72 j.

COEVORDEN, 14 — 21 *Maart*. *Ondert.*: A. Cokart met J. Amsink. — *Bev.*: H. Pelinck, geb. Slingenberg, van d. — *Overl.*: Hendrikje Muis, wed. van J. H. Ebels, 69 j.

HOOGEVEEN, 14 — 21 *Maart*. *Ondert.*: R. Zuidema met H. Kroezen; J. Christ met J. Benjamins, A. J. van Dalen met T. Meijer; — *Geh.*: J. Otten J.Bz., met A. Hooijer; P. B. Slot Wz. met M. Wanis; P. Bergman met H. Hessels; P. Smit met H. Troost. — *Bev.*: H. H. Dadema, geb. Lensen, van d.; T. Meijboom, geb. Gritter, van d.; A. Mulder, geb. Scholten, van z; J. Damming, geb. Kleine, van d.; E. Streutker, geb. Wijkman, van d.; H. Denekamp, geb. Kunstman, van d. — *Overl.*: J. A. Lubbinge, man van G. Remken, ruim 41 j.; J. H. v. Doren, man van A. M. W. Wansink, ruim 29 j.; D. H. Wijkman, man van G W. Snippe, ruim 77 j.

SMILDE, 15 — 22 *Maart*. *Bev.*: E. van Oord, geb. Drenth, van z.; G. Scheffers, geb. Franken, van z.; H. Tarel, geb. Veldman, van d.; W. J. Sap, geb. Rozema, van z.; G. de Vries, geb. Straatman, van d.; G. v. d. Meulen, geb. Bontekoe, van z. — *Overl.*: Jakob van Oord, oud 4 dagen.

MEPPEL, 18 *Maart*. Rogge *f* 6.70 a *f* 7.20. Boekweit *f* 5.50 a *f* 6.75. Boter $1\frac{1}{2}$ ned pond *f* 0.90 a *f* $1.07\frac{1}{2}$. Boter $\frac{1}{8}$ vat *f* 12.00 a *f* 13.50. Broodzett: 6 ned. p. *f* 0.54.

GRONINGEN, 19 *Maart*. Tarwe f 8.70 a f 7.10 Rogge N. f 7.00 a f 7.60, O. f 6.70 a f „„„. Boekweit, zand f 5.45 a f 5.90, veen f 5 80 a f 5.50. Garst f 4.95 a f 5.55. Nieuwe zomer f 4.70 a f „.„, knobbe f 5.15 a f 5.45; Dikke baver f 2.80 a f 3.75. Voerhaver f 2.75 a f 3.10. N. Paardeboonen f 4.50 a f 6.00. Koolzaad f 8.50 a f 9.10. Gort grove f 8.25 a f 8.75, parel 100 ned. pond. f 10.50 a f 11.75. Raapolie per vat f 27.50. Boter $\frac{1}{4}$ ton f 28.00.

ZWOL, 19 *Maart*. Tarwe *f* 10.25 a *f* $8.62\frac{1}{2}$. Rogge *f* 7.35 a *f* 6.85. Garst *f* 4 90 a 4.35. Boekweit *f* 6.65 a *f* 5.70. Boonen *f* 6.50 a 5.90. Aardappelen *f* 2.30 a *f* 1.70. Boter $\frac{1}{8}$ ton *f* 16.75 a *f* 16.25, Ned. p. *f* 0.80 a *f* 0.70.

AMSTERDAM, 20 *Maart*. Werk. Sch. $2\frac{1}{2}$ pct. $60\frac{1}{16}$ a $60\frac{1}{4}$; dito 3 pct $71\frac{3}{8}$ a $71\frac{7}{16}$; dito 4 pct. $92\frac{5}{8}$ a 93.

STUKKEN van *f* 10.00 *f* 9.75 a *f* 9.80.

Te Assen, bij VAN GORCUM EN COMP., Provinciale Drukkers.

REDE, door den heer VAN DER VEEN *in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 8 Maart j.l. uitgesproken, bij gelegenheid der beraadslagingen over de rente-wet.*

Onder diegenen, welke steeds aandringen op eene grondige herziening van ons belastingstelsel, behoor ook ik.

Ik doe zulks, zoowel uit een zedelijk als stoffelijk oogpunt, met het oog op billijkheid, veiligheid, voordeel en spaarzaamheid voor het algemeen.

De billijkheid vordert, dat voor ieder naar evenredigheid de lasten gelijk zijn. De veiligheid van persoon en goederen zal grooter worden, naar mate de lasten billijker verdeeld zijn en de armoede vermindert.

Vermeerderde ontwikkeling van handel en nijverheid door het wegnemen van de beletselen, welke het gevolg zijn van de formaliteiten der belastingen, die haar voornamelijk kwellen, kan niet anders dan voordeelig zijn voor den Staat en voor de ingezetenen; en spaarzaamheid mag het genoemd worden de administratie te vereenvoudigen, door de veelsoortigheid der belastingen te verminderen.

Ik wil uw geduld niet op de proef stellen, door deze stellingen nader te bewijzen, daar ik getracht heb zulks te doen bij de behandeling der begrootingen der beide laatste jaren.

Ik behoor tot hen, die eene grondige herziening voorstaan, maar wensch daarom niet af te breken, zonder iets in de plaats te stellen, noch in eens dadelijk alles te veranderen en te vernieuwen.

Ik kan mij dus zeer goed vereenigen met het gevoelen der Regering, om langzamerhand die verbeteringen in te voeren en daartoe aan te vangen met eenen maatregel, zonder welken iedere grondige verbetering onmogelijk is.

Steeds ben ik, als het gevolg mijner beschouwingen over ons belastingstelsel, tot het besluit gekomen, dat eene income-tax de beste belasting is ook voor ons land.

Het eerste van de reeks reeds voorgestelde en nog voor te stellen wets-ontwerpen tot grondige verbetering van ons belastingstelsel, zoude ik dus gewenscht hebben, dat eene income-tax daarstelde.

Dit is echter, in de juiste beteekenis van het woord, het geval niet.

Dit wets-ontwerp stelt daar eene belasting op de renten van kapitalen niet bestaande in onroerend goed, noch aandeelen in eenigen tak van nijverheid. [illegible] deel wordt bereikt; in de vorm mij niet belangrijk genoeg, om daarom de zaak te laten varen.

Ik had gewenscht, dat de Regering eene zuivere income-tax zoude voorstellen, met afschaffing alsdan zelfs van de partieel reeds bestaande belasting op sommige inkomsten.

De Regering heeft dit niet gedaan, maar eenige der nog vrije inkomsten ook belast.

Wanneer de Regering nog een stap verder was gegaan — en die schrede zal zij hoop ik na de aanneming van dit ontwerp nog doen — dan zullen alle soorten van inkomsten (vergeeft het woord, ik bedoel alle inkomsten, uit welke bron ook voortgevloeid) belast zijn. Dan zal er nog wel geene income-tax, maar toch eene belasting op de inkomsten bestaan. Dan zal het fondament zijn gelegd, waarop het gebouw van een grondig verbeterd belastingstelsel kan worden opgetrokken.

Vóór dat ik verder ga in de beschouwing van dit wetsontwerp, Mijne Heeren, moet ik terugkomen op twee vragen welke de Commissie van Rapporteurs meende dat moesten beslist worden, vóór dat men tot de behandeling van dit ontwerp konde overgaan. Die vragen zijn: » kunnen belas-» tingen worden afgeschaft zonder equivalente belasting in » de plaats te stellen," en » welke belastingen verdienen in » cas van afschaffing den voorrang?"

Vergunt mij met een enkel woord beide vragen te beantwoorden. Verondersteld dat op dit oogenblik een batig saldo aanwezig was in de schatkist, hetwelk toeliet eene belasting uit de rij weg te nemen, dan zoude ik daartoe niet durven besluiten.

Wanneer men de zekerheid konde verkrijgen, dat in de toekomst altijd een batig saldo, ten bedrage van de afgeschafte belasting, zoude bestaan, de zaak zoude moeijelijker te beslissen zijn.

Maar ik kan de toekomst nog niet met zoo groote gerustheid te gemoet zien, en bij mij bestaat nog altijd eenige zorg voor waarschijnlijke onheilen in Europa, welke ook op onzen finantielen toestand ongunstig zouden terugwerken en misschien de wederinvoering der afgeschafte belasting of, hetgeen nog erger zoude zijn, eene verhooging der thans bestaande ten gevolge hebben.

Bij die onzekere toekomst zoude ik dus het cijfer van de begrooting onzer gewone inkomsten niet vast durven verminderen; liever zoude ik trachten het cijfer der begrooting van onze gewone uitgaven vooraf bestendig lager te maken, om *daardoor* eindelijk ook tot vermindering van dat van ontvangsten met gerustheid te kunnen overgaan.

Het cijfer van onze begrooting van gewone uitgaven is (behalve door die bezuinigingen, welke de staathuishoudkunde goedkeurt) niet te verlagen dan door amortisatie van schuld en reductie van rente.

Bij de onzekerheid nu der toekomst, geloof ik, dat wij geene afschaffing van belasting zonder equivalent mogen wagen, en tevens meen ik, dat onze zedelijke verpligting jegens een volgend geslacht, op wier schouderen wij toch zulk eenen rentelast, als grootendeels ten minste door het tegenwoordig geslacht is opgelegd, niet kunnen overdragen, zonder althans eene poging te hebben aangewend, om dezelve te delgen, — dat onze zedelijke verpligting, zeg ik, gebiedt, het gansche batig slot steeds aan schulddelging of renteverlaging te besteden.

Niet afbreken of tevens weêr opbouwen. Geene belastingen afschaffen of eene andere equivalente daarvoor in de plaats. Dat is ook mijne leus, even als die der Regering. En juist daarom doet het besef van de noodzakelijkheid om de eerste levensbehoeften en de nijverheid te ontlasten, mij zoo sterk en aanhoudend aandringen op het daarstellen eener income-tax, als eenig middel om tot die afschaffing te geraken, zonder vermetel of onregtvaardig te zijn.

Wat de tweede vraag betreft: welke belasting bij eventuele afschaffing de voorkeur verdient? ik antwoord met de Regering: de belasting, wier afschaffing de meeste voordeelen in zich vereenigt, dat is die op de brandstoffen.

Het is ontegenzeggelijk, dat de afschaffing eener belasting, die (zoo als die op de slechtste turfsoort) eene som bedraagt, dikwerf gelijk aan de waarde van het belaste voorwerp en altijd tot een hoogst aanzienlijk bedrag, den prijs van die, waar *moet* verlagen.

Zulks zal te zekerder geschieden door de concurrentie, die nu reeds bestaat en bij de voorgenomen ontginning van zoo uitgestrekte veenen ontzaggelijk zal vermeerderen.

De afschaffing van den accijns zal dus den prijs van die waar aanzienlijk verminderen; gezwegen nog van die thans vernield wordende massa turf, welke dan den armen zal te goed komen. Maar, zegt men, de armen branden hout of plaggen, en die zijn niet belast. Maar in de steden is toch hout als brandstof te kostbaar, en plaggen zijn daar niet.

Wanneer de prijs der mindere turfsoorten zeer laag is, zoo als zulks bij afschaffing van den accijns het gevolg moet zijn, dan zal dit eene weldaad worden voor de armen.

Maar daarbij zullen dan tevens winnen zoovele kleine bedrijven, waartoe de kosten der brandstof de voornaamste uitgaven zijn.

Men zegt de brandstoffen behooren niet onder de eerste levensbehoeften. Maar het is toch bekend, Mijne Heeren, dat koude den honger nog nijpender maakt, en dat een warm vertrek gemis aan genoegzame kleeding en deksel kan vergoeden.

Wanneer men in warme huizen, met mollige tapijten belegd, op donzen bedden, in vertrekken, voor iederen togt gesloten, bij het ruim genot van alles waarmede natuur en kunst uit alle hemelstreken den disch bereidt, — wanneer men dan nog, reeds bij de eerste herfstvlagen, hunkert naar haard of kagchel, wie zou den moed hebben, om dan aan den schamel gekleeden arme, sidderende van koude, tusschen naakte, beijzelde muren, bij zijn karig voedsel een warmen haard te ontzeggen als eerste levensbehoefte!

Er is zeker geene belasting, welker formaliteiten belemmerender zijn voor de nijverheid. Het is in een tal van bezwaarschriften u kenbaar gemaakt, Mijne Heeren, aan welke boeten en winstdervingen de verveener ten gevolge van den turfaccijns bloot staat. Ik wil uw geduld thans niet vermoeijen met die op te tellen, maar u alleen vragen, of dat waarborg is van eigendom, wanneer de Staat den verveener door de hooge belasting, de markt ontneemt voor zijne waar en op boete van de betaling van den accijns hem dwingt zijn eigendom te vernietigen.

Men beweert, dat het toenemen van de verveening een bewijs is van den bloei der veenderijen. Maar moeten, bij vermeerdering van bevolking, niet alle bedrijven vermenigvuldigen en is het vreemd, dat de veeneigenaar zich nog liever vergenoegt met eene zeer geringe winst dan zijn kapitaal renteloos te laten liggen?

Dat afschaffing van den turfaccijns de verveening zal bevorderen, zal wel niemand ontkennen; en wat zal daarvan het gevolg zijn? Dat voornamelijk door de ontginning der hooge veenen de landontginning toeneemt, en deze wordt eene duurzame en rijke bron van inkomsten voor den Staat; zoodat de afschaffing van den turfaccijns dit eigenaardige

heeft boven de afschaffing van iedere andere belasting, dat zij slechts een tijdelijk verlies veroorzaakt, om dit later duizendvoudig te vergoeden, juist door inkomsten van belastingen, die ten gevolge van hare afschaffing ontstaan.

De Regering verklaart het, de afschaffing van geene andere belasting zal dadelijk zoo groote bezuiniging daarstellen in de kosten van administratie, als de afschaffing van den turfaccijns.

De voordeelen aan de afschaffing van den turfaccijns verbonden, uit welk oogpunt men dezelve ook beschouwt, geloof ik te mogen vaststellen dat veel grooter zijn dan die uit de afschaffing van eenige andere belasting, en *daarom alleen* zou ik hieraan de prioriteit willen toekennen.

Maar hoezeer ik het betwijfelen durf, konde het zijn dat ik niet onpartijdig genoeg had geoordeeld, en daarom zal ik evenzeer mijne stem geven aan de afschaffing van eenige andere belasting, wanneer die in de plaats treedt van den door de Regering voorgestelden turfaccijns.

Terugkeerende tot het wets-ontwerp, moet ik verklaren daaraan mijne stem te kunnen geven, omdat, ofschoon geene income-tax daarstellende, nadat hetzelve wet zal geworden zijn, bijna alle soorten van inkomsten direct zullen zijn belast. Het beginsel van inkomsten-belasting zal dan zijn aangenomen, en wat er vooreerst nog gebrekkigs is in de uitvoering of de gebreken, die later door de ondervinding mogten blijken te bestaan, — zoowel met betrekking tot de evenredigheid van den omslag als in de formaliteiten, zullen langzamerhand kunnen worden hersteld.

Het inkomen, voortvloeijende uit nijverheid en bedrijven wordt, na de aanneming van de voorgestelde verbetering der betrekkelijke wet, door het patent getroffen. Het inkomen voortvloeijende uit gebouwde en ongebouwde vaste goederen, wordt getroffen in de grondbelasting, zoo als ik straks zal trachten aan te toonen.

Het inkomen uit renten van kapitalen, niet bestaande in onroerend goed noch aangelegd tot eenigen tak van nijverheid, wordt op de in het ontwerp voorgestelde wijze belast.

Het inkomen voortvloeijende uit ambten en pensioenen zoude dan nog maar alleen onbelast zijn en wanneer eenmaal het beginsel zal zijn aangenomen, zal waarschijnlijk de Regering wel daarop willen terugkomen. Ik geloof echter, dat het onnoodig zal zijn de inkomsten van ambten door den Staat bezoldigd, te belasten, omdat die gerekend moeten worden geëvenredigd te zijn aan de dienst, welke daarvoor wordt verrigt en bij belasting van dezelve de Staat dus in de verpligting zoude kunnen geraken, om met de eene hand te geven hetgeen hij met de andere ontvangen had; behoudens altijd de verlaging van die tractementen, welke tot de te verleenen dienst onevenredig hoog zijn.

Ik noemde zoo even onder de reeds belaste inkomsten, die van vaste goederen.

Op pag. 10 van het verslag der Commissie van Rapporteurs lees ik: »Ieder die een kapitaal in onroerende goederen plaatst, of na het invoeren van de grondbelasting geplaatst heeft, geniet van dat kapitaal eene inkomst waarop de grondbelasting niet drukt, dewijl de prijs voor het onroerend goed besteed, berekend wordt volgens de inkomsten die het oplevert na aftrek van alle lasten."

Deze redenering zoude ik durven gelooven dat gegrond was op eene verkeerde opvatting van 't geen men gewoon is onder den naam van inkomen te verstaan.

Wanneer men spreekt in 't algemeen van het inkomen, dat iemand trekt uit welk middel ook, dan wordt daardoor verstaan alles wat hij daaruit geniet te zamen genomen, zonder acht te geven op al de uitgaven die hij daaruit verpligt is te betalen; dus het zoogenaamd onzuiver inkomen.

Naar dat inkomen wordt ook de waarde der vaste goederen berekend en dan wordt als maatstaf van den prijs genomen de gebruikelijke rente, die meestal bij geldbelegging — zeker met eenige afwisseling ten gevolge van bijkomende omstandigheden — de algemeene rente uitmaakt, dat is 5 pCt.

Het bewijs van deze stelling is juist de prijs der vaste goederen. Immers die zoude veel te hoog zijn wanneer dezelve naar het *zuiver* inkomen was berekend. Het is toch bekend, dat van vaste goederen het zuiver inkomen naauwelijks gemiddeld 3 pCt. kan bedragen. De prijs blijkt dus berekend te zijn naar den algemeen aangenomen standaard der renten, maar die renten van vaste goederen verminderen, doordien ze direct worden belast met grondbelasting en opcenten, en indirect met kosten van eigendomsovergang, waarvan de renten der effecten en andere schuldbrieven tot nog toe zijn vrijgesteld.

Het onzuiver inkomen berekend tegen de gebruikelijke rente, is dus, naar ik meen, de maatstaf van den prijs der vaste goederen.

Verder stelt de Commissie van Rapporteurs in dat verslag, dat de grondbelasting veeleer eene grondrente dan eene inkomsten-belasting is. Ook op dit punt moet ik met de Commissie verschillen in meening.

Het voornaamste kenmerk van grondrente is, dat dezelve tot een bepaald bedrag wordt vastgesteld bij derzelver daarstelling, welk bedrag niet door den rentheffer kan worden veranderd.

Dit kenmerk is niet eigen aan grondbelasting.

Immers de som der grondbelasting is zelfs vóór de invoering van het kadaster niet altijd tot hetzelfde bedrag vastgesteld geweest; die som verschilde dikwerf, zoo als bijv. reeds dadelijk in 1816 en 1817. In het eerste jaar was ze *ƒ* 16,132,540 en in het volgende jaar *ƒ* 16,025,260. Ook de tabellen waarnaar die sommen over de verschillende Provinciën werden omgeslagen, verschillen. De som der belasting was dus niet bepaald en bestendig dezelfde, maar werd door den Staat, die in dezen dan rentheffer zoude zijn, eigenmagtig veranderd.

Dit onderscheid is er dus al dadelijk tusschen grondrenten en grondbelasting.

Door de invoering van het kadaster echter is de aard der grondbelasting eerst regt duidelijk geworden.

In plaats van eene partiele belasting, is het eene quotiele geworden, en zij heeft nu al het eigenaardige van eene belasting op het inkomen.

In het besluit van 23 Augustus 1821 (Staatsblad no. 15) lees ik, »dat tot regeling der middelen, om de staats-uitgaven te bestrijden, is vastgesteld, dat ten einde tot eene »meer evenredige en *met de reëele belastbare waarde der* »*vaste eigendommen meer overeenkomende bepaling der* »*grondbelasting* te geraken, de werkzaamheden van het »kadaster ten spoedigste zullen worden voortgezet" enz.

De reëele belastbare waarde des gronds is de waarde, die de grond heeft als bron van inkomsten. Men kan geene belasting heffen van gronden, welke in 't geheel geene producten voortbrengen, zelfs geen heide voor schapen. Integendeel is het billijk, dat van rijke en kostbare producten voortbrengende kleigronden meer belasting wordt geheven dan van zandgronden. De waarde der productie is dus de reëele belastbare waarde van den grond en de billijke maatstaf der belasting. De producten van den grond maken het inkomen uit van den eigenaar. Bij dit besluit is dus het inkomen van den grondeigenaar verklaard te zijn de grondslag der belasting.

En in art. 4 der wet van 30 December 1833 (Staatblad no. 77) lees ik: »De aandeelen door iedere gemeente in »de grondbelasting naar de 2de en 3de artikelen dezer »wet op te brengen, zullen gezamenlijk over de eigendom- »men, in de gemeente gelegen, worden omgeslagen *in* »*evenredigheid van de belastbare opbrengst* dier eigen- »dommen, door het kadaster aangewezen"

Uit deze wet blijkt nu, wat met de in het straks gemelde besluit genoemde reëele belastbare waarde van den grond is bedoeld, namelijk de belastbare opbrengst. In deze wet is met ronde woorden de opbrengst, dat is het inkomen van grondeigendommen, aangewezen als de grondslag der belasting. De wetgever heeft hier zoo duidelijk mogelijk verklaard, wat de aard is der belasting, onder den naam van grondbelasting geheven wordende. Het is eene belasting op de opbrengst der eigendommen, zegt de wet. Was er nog meer bewijs noodig, ik zoude u wijzen op de inrigting van het kadaster, eene instelling, alleen in het leven geroepen, om de grondbelasting als belasting op de opbrengst uitvoerlijk te maken. Vroeger had, zonder behoorlijken maatstaf, van alle gronden in het Rijk de omslag eigenlijk willekeurig plaats gehad.

Door het kadaster echter is de belastbare opbrengst der verschillende gronden in geheele Rijk bepaald aangewezen en zijn deze voor de heffing van de belasting, *ingevolge die opbrengst* in klassen verdeeld. De grondbelasting rust op, zij bezwaart de inkomsten van den grond; zij moet daaruit worden voldaan en, bij gebreke hiervan, is zij op den grond verhaalbaar, maar niet als zoude het eene belasting zijn op den grond: eene rente van den grond te betalen, maar, uit krachte van eene hypotheek, die de Staat daarvoor op den grond heeft verkregen. Men zegt, dat de grondbelasting niet afgescheiden van den grond te beschouwen zoude zijn, maar daarop antwoord ik met de wet van 11 Februarij 1816 (Staatsblad no. 14), waarbij de grondeigendommen legaal, ten behoeve van den Staat, voor de grondbelasting met hypotheek zijn bezwaard.

Mij resumerende, dan geloof ik, dat de grondbelasting reeds dadelijk, en zeer zeker na de invoering van het kadaster, al het eigenaardige bezit eener belasting op het inkomen en ook afgescheiden van den grond te beschouwen is, en dat men niet kan zeggen, dat de prijs der vaste goederen wordt berekend naar het inkomen, na aftrek der grondbelasting.

Het inkomen, voortvloeijende uit grondeigendom, is bezwaard met belasting, en, gevolgelijk het zuiver inkomen,

geringer dan dat bestaande uit onbelaste renten van effecten enz. Het belasten van deze laatste zal derhalve eene tot nu toe bestaan hebbende onbillijke ongelijkheid wegnemen, en bevoorregting doen ophouden. Begunstiging der grondeigenaren is er niet, alleen herstel van onbillijkheid.

Want evenzeer als de Grondwet de verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers waarborgt, evenzeer waarborgt ze ook den overigen eigendom. En diezelfde Grondwet bepaalt, dat geen privilegie van belasting is geoorloofd en privilegie zal daarin toch moeten bestaan, wanneer het geval kan zijn, hetgeen niemand mij zal durven tegenspreken, dat een Nederlander in Nederland wonende, rijk kan zijn zonder meer belasting te betalen dan zijn buurman, die in verhouding tot hem arm te noemen is. Wanneer het waar is, dat het democratisch element meer overwigt heeft erlangd onder onzen tegenwoordigen regeringsvorm, dan zal dat privilegie althans moeten ophouden.

Als de inkomsten uit ambten niet door den Staat bezoldigd en pensioenen voortvloeijende, ook direct zullen belast zijn, dan zijn, mijns erachtens, geene inkomsten meer onbezwaard en is hierin dus alle bevoorregting weggenomen. Daartoe brengt deze wet ons eene schrede nader en ook daarom zal ik er mijne stem aan geven.

Maar dit is niet het eenige doel, dat wij door deze wet zullen kunnen bereiken. Eene hoogst belangrijke zaak, door bijna ieder, maar vooral door den handelstand, zeer gewenscht, zal alleen kunnen worden verkregen, wanneer het beginsel, dat de grondslag is van dit wets-ontwerp, zal zijn goedgekeurd en aangenomen. Ik bedoel handelsvrijheid.

Tot betoog van de onuitvoerlijkheid eener income-tax wijst men dikwerf op de hevige kreten, die in Engeland daartegen zijn aangeheven. Maar wie zijn dat, die zich zoo sterk daartegen verklaren? Dat zijn de protectionisten. En waarom? Hoort het onder anderen in de beraadslaging van het Hoogerhuis van 19 Mei ll. lord *Stanley* luide verkondigen: *»omdat de income-tax het middel is, om den vrijen handel te bevorderen"* zegt de edele lord.

Men wil handelsvrijheid, maar een gevolg daarvan is dat de schatkist verstoken wordt van belangrijke inkomsten, die ze niet missen kan en tot wier bedrag ze dus de overige belastingen, zoo al niet verhoogen, althans behouden moet; dat is, op andere bedrijven zoo niet den meerderen last overbrengen, althans de bestaande laten blijven; de eene bron van volksbestaan vrij maken en de overige in banden laten. Maar bovendien, vrije handel opent de deur zoo wijd mogelijk voor de concurrentie niet alleen, maar stelt onze eigene nijverheid tegenover de buitenlandsche in eene ongunstiger verhouding, dan ze zich tot nu toe bevindt, door alle bescherming aan haar te ontnemen.

Zal dus de handelsvrijheid de overige takken van nijverheid niet dooden, dan moet men deze althans in staat stellen de concurrentie te kunnen volhouden; dat is, men moet ze ook vrij maken en van de belastingen ontheffen, door welker formaliteiten hare ontwikkeling evenveel, zoo niet meer wordt tegengehouden, als door het bedrag der belasting. Om dus handelsvrijheid te kunnen verkrijgen, en om ze te verkrijgen, zonder daardoor de overige nijverheid te vernietigen, moet op eene andere wijze aan de schatkist worden vergoed hetgeen haar daartoe door afschaffing van regten, tollen, accijnsen en wat dies meer zij, wordt ontnomen. Dit heeft men in Engeland ingezien en dat is juist de magtigste drijfveer geweest tot aanneming der income-tax; en het is nog niet zeer lang geleden, dat de *Times* den heer *d'Israëli* hevig heeft aangevallen, omdat hij de income-tax wilde afschaffen; eene belasting, die de *Times* meent dat nooit uit de rij der bestaande belastingen in Engeland zal verdwijnen; terwijl een ander blad, de *Economist*, daaromtrent zegt, dat indien een voorstel tot vervanging van de income-tax door eenig ander middel van inkomst in het Lagerhuis ware gedaan, zulks met eene overgroote meerderheid zoude verworpen zijn, omdat die meerderheid te gevoelig is voor de groote voordeelen, die het land genoten heeft gedurende de laatste jaren, *voortvloeijende uit hervormingen door de income-tax mogelijk gemaakt, en door de overige wijzigingen in het belastingstelsel, waartoe alleen de income-tax de wetgeving in staat zal stellen.*

Wie dus vrijheid van handel wil, moet het beginsel willen, bij dit wetsontwerp aangenomen.

Maar niet alleen om handelsvrijheid, ook om uitbreiding van handel te verkrijgen, moet men dit beginsel omhelzen. Immers zoo als de *Economist* zegt, de income-tax alleen kan de wetgeving in staat stellen de daartoe noodige wijzigingen te brengen in het belastingstelsel. Zij is de grondslag, waarop een goed, met den tijd overeenkomstig belastingstelsel kan worden opgetrokken.

De handel kan niet bloeijen zonder vermeerderende consumtie van handelsartikelen, van waren.

De vermeerdering van de menschen-massa en toenemende beschaving vermeerderen de consumtie van handelsartikelen als het ware natuurlijk, maar de verbeteringen, waardoor de productie-kosten lager worden, doen als 't ware kunstmatig de consumtie toenemen.

Afschaffing van accijnsen; vrije en onbelemmerde uitoefening van de bedrijven, waardoor de weg tot verbetering in de wijze van productie wordt opengelaten, verlagen de prijzen der producten en vermeerderen daardoor het debiet. Vandaar dat bestendig trachten der nijverheid in Engeland naar vermeerdering van werktuigelijke productie.

Eene belasting op het inkomen is, zonder onbillijkheid, de eenige weg, om tot die afschaffing te geraken. Ook dit heeft de handel in Engeland ingezien en daarom acht zij de bezwaren die, even als aan iedere belasting, ook aan eene income-tax verbonden zijn, geringer dan de voordeelen welke door derzelver invoering worden verkregen.

Voor onzen handel dus is het beginsel, waarop dit wetsontwerp steunt, van het grootste gewigt, en wil zij den moeijelijken strijd, tegen het magtige Albion nog met eenig gunstig gevolg kunnen volhouden, zelfs ook in onze eigene koloniën, dan zal men het voetspoor van dien nabuur ook hierin moeten volgen en het middel aangrijpen, dat zijnen handel zoo voordeelig is geweest.

Belastingen zullen er altijd moeten blijven zoolang de maatschappij bestaat. Maar die belastingen evenredig te doen dragen, de belemmering uit den weg te ruimen, welke derzelver formaliteiten aan de ontwikkeling van handel, nijverheid en landbouw tegenstelt, uit derzelver gevolg armoede en onzedelijkheid te verbannen, — dat is de roeping van onzen tijd.

Dat de Regering aan die roeping gehoor wil geven, bewijst dit ontwerp van wet en die reeks, welke als gevolg hiervan zijn en zullen worden voorgesteld.

De belasting op het inkomen is de hoeksteen van dat gebouw. Zij heeft dit eigenaardige dat zij in volkomen verhouding blijft tot de krachten van den belastingschuldige. Verminderende bij tegenspoed en verarming, vermeerdert zij die verarming althans niet door de stabiliteit der belastingsom. Den weg voor vrije ontwikkeling openstellende, bevordert zij de welvaart en naar mate de welvaart der ingezetenen toeneemt, wordt tevens de Regering in staat gesteld te voorzien in uitgaven, die van haar worden geëischt, om algemeen kennis en beschaving aan te kweeken en te verspreiden.

Laat ons het standpunt onzer beschouwing niet te laag stellen; niet blijven staan bij het onmiddelijk stoffelijk gevolg van dit wets-ontwerp. Hetzelve legt, zoo als ik zeide, den hoeksteen van een groot gebouw. De gevolgen van het beginsel, dat ten grondslag van hetzelve ligt, grijpen niet enkel in de stoffelijke maar ook in de zedelijke ontwikkeling van het volk. Het zal de middelen tot meerdere volmaking nader onder deszelfs bereik brengen.

Laat daarbij ons niet doof zijn (ik herhaal dit reeds vroeger gezegde), laat ons niet doof zijn voor de stem der geschiedenis, der geschiedenis ook van onze dagen.

Het gevoel van eene zelfde bestemming voor alle menschen — waartoe ook voor allen de middelen om het te bereiken moeten verkrijgbaar zijn — dat gevoel uit de sluimering gewekt door den grootsten menschenvriend, en zich met de Christelijke godsdienst ontwikkelende, ontwaakt allengs sterker bij het menschdom.

Verward en duister is het nog bij den volkshoop en het uit zich dikwerf in het trachten alleen naar de stoffelijke middelen, met voorbijzien van het doel.

Te onderdrukken is dat bewustzijn niet meer, evenmin de uitwerking te keeren; maar te leiden is deze op den goeden weg, op den weg door de Voorzienigheid afgebakend, den weg van ontwikkeling en beschaving.

Deze laatste echter zijn niet mogelijk, waar instellingen de welvaart belemmeren, alle geestkracht uitdooven, den prijs der noodigste levensmiddelen verhoogen, armoede en onzedelijkheid bevorderen.

»La civilisation est un composé de lumières et de force," zegt *Cousin*. »Un peuple avancé dans la civilisation, doit »être fort par le développement de son énergie industrielle, »fort par la santé et par le tempérament robuste de ses »populations."

Mogt door de aanneming van dit wets-ontwerp de Regering worden in staat gesteld aan hare grootsche roeping te voldoen, en voor ons Vaderland een nieuw tijdvak van stoffelijke en zedelijke ontwikkeling zijn geopend!

***REDE**, door den heer* VAN HEIDEN *in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 11 Maart 1852 gehouden, bij gelegenheid van de discussiën over de rente-wet.*

Bij de langdurige discussie, die de behandeling van dit wetsontwerp reeds heeft opgeleverd, zal ik zeer kort kunnen zijn, om de beschouwingen mede te deelen, welke mij terzake hebben geleid, en waarnaar ik voornemens ben mijne stem te regelen.

Sedert jaren, Mijne Heeren, heeft de overtuiging bij mij vastgestaan, dat ons belastingstelsel wijziging behoefde, en dat de ongelijkmatige druk behoorde te worden weggenomen, welken hetzelve bepaaldelijk op de middenstanden onzer maatschappij uitoefent. Voor meer dan tien jaren heb ik reeds in openbare geschriften op eene *matige* inkomen-belasting gewezen, als het middel, in mijn oog, om het evenwigt te herstellen, daar waar hetzelve, mijns inziens, verbroken was; sedert ben ik, gedurende de jaren, dat ik de eer had lid dezer Kamer te zijn, telkens op dit onderwerp teruggekomen, en heb ik vooral bij de behandeling der wet op de middelen, gedurig daarop gewezen.

Dien druk der middenstanden heb ik steeds evenzeer toegeschreven aan het voor die standen zoo knellende *personeel en patenten*, als de accijnsen. Nimmer heb ik behoord tot de zoodanigen, die de toeneming van het pauperisme schier uitsluitend aan de werking van ons belastingstelsel en bepaaldelijk der accijnsen op de eerste levensbehoeften wilden hebben toegeschreven, en welke die accijnsen als eenen kanker voor onze nationale welvaart beschouwen. Ik heb het meermalen gezegd en ik herhaal het nog eens, ook ter geruststelling onzer minvermogende medeburgers, die zich zoo ligt door schimmen en droombeelden laten misleiden, van waar, bij de in geheel Europa zoo snel toenemende uitbreiding van het pauperisme, die in ons Vaderland veel minder is dan in zoo vele andere Staten, waar men die zoo gebrandmerkte accijnsen niet kent, — van waar dat zoo vele vreemdelingen als arbeiders hun brood in Nederland komen zoeken, dat zij in hun eigen schier onbelast vaderland niet kunnen vinden? Van waar, dat duizenden anderen, vooral Duitschers, in dit zoo treurig afgeschilderd Nederland zijn rijk geworden of althans gezeten burgers, en een dertigtal stemmingen dikwerf op eenen morgen over naturalisatiewetten in onze Kamer uitlokken? Van waar, dat duizenden leren, duizenden Duitschers en zoo vele Franschen in de Nieuwe Wereld een nieuw Vaderland gaan opzoeken, terwijl in Nederland de emigratie zoo onbeduidend is? Neen, Mijne Heeren, op al die vragen geldt geen ander antwoordt, dan dat Nederland, hoe zwaar dan ook belast, bronnen van welvaart oplevert, veelsoortig en rijk, die men elders te vergeefs zoude zoeken, en die hem, die er op redelijke wijze zijn voordeel mede weet te doen, onder Gods zegen, genoegzame middelen zullen opleveren, om, zonder rampen of tegenspoeden, het pauperisme te ontgaan, dat gij welligt het meest in de hartader zoudt aantasten, indien gij, bij eene doelmatige, met den geest onzer Christelijke instellingen overeenstemmende herziening der armenwet, de noodlottige sterke dranken kondt weren, die in het moederland in menig opzigt dezelfde treurige gevolgen opleveren, die wij uit het misbruik van amphioen, op het door de natuur zoo gezegend Java gedurig zien ontstaan. Eene ondervinding van twintig jaren in velerlei betrekkingen, die mij alle in gedurige aanraking bragten met de mingegoede en zelfs met de lagere volksklasse, heeft mij overtuigend geleerd — en ik betreur het zulks te moeten zeggen — dat het pauperisme welligt voor drie vierde gedeelten, zoo niet meer, zijn oorsprong aan den verderfelijken sterken drank verschuldigd is. Ik beroep mij op de ondervinding van velen mijner medeleden in dit opzigt, en betwijfel zeer, of zij mijne bewering zouden durven logenstraffen.

Maar ben ik over het algemeen geenzins zoo ongunstig gestemd en zoo vooringenomen als velen onzer tegen ons stelsel van belastingen; evenmin heeft mijne veeljarige overtuiging gewankeld ten opzigte van het wenschelijke, om den druk der belastingen meer evenredig te maken, en tevens, door vereenvoudiging, de zoo hoog opgevoerde kosten van perceptie te verminderen. Vooral heeft mijn streven steeds daarheen gestrekt, om die belastingen te zien hervormd of vervangen, die meer dan andere (want iedere belasting heeft hare eigene en ook soortgelijke bezwaren) tot sluikerij, kwade practijken en landsbedrog aanleiding geven, waardoor het doel grootendeels gemist wordt, de eerlijke burger ten behoeve van den bedrieger benadeeld, en de zedelijkheid eener massa van ingezetenen op vele plaatsen op eene verderfelijke wijze ondermijnd. Ik zal echter over deze punten thans niet verder uitweiden, na de vierdaagsche discussie, die reeds heeft plaats gehad, en die ik de beide eerste dagen tot mijn leedwezen niet heb kunnen bijwonen, zoodat ik ligtelijk, mijns ondanks, in herhaling over een nagenoeg uitgeput onderwerp zou vervallen. Ik behoud mij voor, om daarop terug te komen, wanneer er quaestie van prioriteit van afschaffing zijn zal; alleen dit reeds nu in het voorbijgaan opmerkende, dat ik gaarne mijne stem zal uitbrengen voor de voorgestelde afschaffing van den accijns op de brandstoffen, hoofdzakelijk omdat daardoor, ongeacht den meerderen of minderen druk, een geheel lid uit de schakel onzer belastingen zou worden geligt en even daardoor eene belangrijke stap tot bezuiniging en verbetering gedaan; tot bezuiniging door het geheel vervallen eener afzonderlijke en kostbare administratie, ter verbetering door het breidelen van eenen smokkelhandel, die dagelijks meer en meer toeneemt.

En nu terugkeerende tot het onderwerp, dat ons thans bezig houdt, zoo moet ik al aanstonds verklaren, dat het mij leed gedaan heeft, dat de regering niet heeft kunnen besluiten om het beginsel van inkomen-belasting algemeen toe te passen, waarvoor, naar het mij voorkomt, in het bestaande stelsel zelf voldoende grondslagen te vinden waren, en waarbij de klip zoude worden vermeden, dat niet belasting werd betaald van bruto, dikwerf fictive inkomsten, maar slechts van het zuiver saldo. Deze groote uitkomsten mis ik ten eenen male in dit wetsontwerp. Ik zie den spaarzamen dienstbode, die zijnen spaarpenning in effecten belegd heeft, of op rente uitgeleend, evenzeer getroffen als den millionair, terwijl de rijke grondeigenaar, die zijne landerijen verhuurt, van die huren niets betaalt. Ik zie den man, die *f* 1000 bruto, doch *f* 200 slechts netto jaarlijks inkomen trekt, evenzeer op dertig gulden aangeslagen als hij, die de *f* 1000 onverschuld zuiver geniet. Ik zie den gepensionneerde, en hier heb ik vooral de hooge pensioenen op het oog, geheel vrijgesteld; maar meer dan dat alles, ik zie voor eene betrekkelijk geringe opbrengst, die welligt nog verre beneden de raming zal blijven, eene reeks van niet slechts hoogst lastige maar vooral uiterst hatelijke formaliteiten voorgeschreven, en bovenal den plegtigen, reeds te veel in onze wetgeving misbruikten eed van loterij en kansgenot afhankelijk gemaakt, op eene wijze, vernederend voor alle gevoel van eerlijkheid, dien grondtrek van het Nederlandsch karakter, en zoo hij niet uit het ontwerp wordt uitgeligt, voor den gemoedelijken man alleen voldoende, om zijne stem aan de wet te weigeren.

Al het door mij aangevoerde, Mijne Heeren, is voldoende, om u te doen zien, dat het wets-ontwerp, immers zoo als het daar ligt, voor mij niet is aannemelijk. Ik ben voorstander, ik erken het, van het beginsel, in zooverre de belasting der rente een der elementen van eene income-tax uitmaakt. Ik ben voor het beginsel, niet uit een kleingeestig, in den tegenwoordigen tijd ten eenen male ongepast, doch nog niet uitgedoofd provincialisme, een zekeren naijver tegen Holland met zijne koopsteden, dat ik bij al den niet te miskennen vooruitgang en ontwikkeling der landprovincien, als de parel van Neêrlands kroon blijf beschouwen, en dat zijnen ouden roem bij iedere gelegenheid [illegible]haalt; — neen, Mijne Heeren, geene bijoogmerken. Ik ben er voor uit overtuiging, uit zuiver beginsel; ik beschouw het bij onze zware doch noodzakelijke belastingen als een voornaam, zoo niet het eenig middel, om het evenwigt te herstellen, dat, gepaard met een belasting op koloniale producten, de beste resultaten ten opzigte van het belastingstelsel zoude dragen.

Ik zoude wenschen, dat de vier hoofdbezwaren door mij aangevoerd tegen het wetsontwerp, mogten kunnen worden weggenomen:

1°. de belasting der rente, genoten door de kleine renteniers;
2°. de onevenredigheid door het niet aftrekken van schulden;
3°. het niet belasten der pensioenen;
4°. de eed, althans zeker de loting.

Mogten deze bezwaren kunnen worden opgeheven, dan zal ik mijne stem aan het wetsontwerp niet weigeren. Zoo niet, dan zal ik stemmen voor art. 1, zoo als het nu luidt, waar het beginsel van income-tax, hoezeer dan ook in slechts een harer onderdeelen, wordt gehuldigd. Maar dan zijn de ontwikkelde bezwaren voor mij te gewigtig, dan dat ik niet, vooral wanneer ik de geringe opbrengst der belasting in aanmerking neem, ter verkrijging van eene te onbeduidende verandering, voor een grooter kwaad zoude terugdeinzen, om namelijk mede te werken tot het wettigen van kwellingen, van onregtvaardigheden en van gewetensdwang, vernederend voor de Nederlandsche natie, verderfelijk voor de rust van het dierbaar, en Gode zij dank, tot nu toe gezegend Vaderland.

Te *Assen*, bij VAN GORCUM & COMP., Provinciale Drukkers.